
МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

УДК 351.851

М. А. Ажажа

кандидат наук з державного управління, доцент,
заступник завідувача кафедри менеджменту організацій
та управління проектами
Інженерного інституту
Запорізького національного університету

КОНЦЕПЦІЯ УПРАВЛІНСЬКОГО ВПЛИВУ ДЕРЖАВИ НА РОЗВИТОК ЕЛЕКТРОННОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

У статті розкрито сутність концепції управлінського впливу держави на розвиток електронної освіти в Україні. Висвітлено змістове наповнення основних концептів (методологічного, теоретичного, технологічного) авторської концепції. Відтворено основні принципи, на яких базується концепція управлінського впливу на розвиток електронної освіти. Визначено нормативно-правове забезпечення технологічної інфраструктури електронної освіти. Окреслено особливості державного впливу на розвиток електронної освіти в Україні. Охарактеризовано електронне урядування у сфері освіти як інноваційну концепцію державного управління освітньою галуззю. Доведено необхідність упровадження авторської концепції управлінського впливу держави на розвиток електронної освіти в Україні.

Ключові слова: державне управління, електронна освіта, електронне урядування, інформаційно-комунікаційні технології, концептуальні регулятори, модернізація вищої освіти, система вищої освіти, управлінський вплив, управлінський процес.

Постановка проблеми. Суттєві зміни в економічній, суспільно-політичній, адміністративно-правовій, соціально-культурній сферах потребують модернізації вищої освіти, завданнями якої є формування особистості майбутнього фахівця, який здатний до безперервного професійного й особистісного самовдосконалення, збагачення його новими знаннями, інноваційними технологіями як рушійною силою економічного зростання та соціального розвитку України. Одним із дієвих інструментів розвитку інформаційного суспільства є електронна освіта.

Нові вимоги до якості сучасної освіти зумовлюють кардинальне переосмислення процесу державного управління модернізацією освітньої системи України, вико-

ристання можливостей віртуального простору, провадження закордонного досвіду електронного урядування в галузі освіти. При цьому необхідно враховувати специфіку трансформації державного управління в умовах інформаційного суспільства, яка зумовлена потужним розвитком інформаційно-комунікаційних технологій. До того ж останніми роками в освітній галузі України накопичилися проблеми, що потребують нагального вирішення: невідповідність освітнього законодавства новим вимогам глобалізації, безсистемне оновлення змісту освіти, надмірно централізована система управління та фінансування, зниження якості професійної підготовки майбутніх фахівців через відсутність ефективної системи моніторингу й контролю якості освіти, низький рівень державних інвестицій в освітню сферу, застарілі

методики навчання та брак інноваційних освітніх технологій тощо.

Актуальність проблеми посилюється тим, що в сучасних умовах наявний розрив між можливостями сучасних Інтернет-технологій і рівнем використання їх в управлінні, зокрема системою вищої освіти та її модернізацією. Наразі простежується тенденція неухильного збільшення цього розриву, оскільки кількість ресурсів і сервісів Всесвітньої мережі Інтернет постійно зростає, а вдосконалення механізмів державного регулювання в нашій державі з використанням нових ресурсів відбувається з певним уповільненням, оскільки кожна зміна в системі освіти потребує попередньої апробації.

Вищевикладене зумовило необхідність концептуалізації управлінського впливу держави на розвиток електронної освіти в Україні, що втілено у вигляді відповідної авторської концепції. Концепцією визначається необхідність реалізації державної політики в контексті розвитку електронної освіти в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремим аспектам інноваційного менеджменту приділяли увагу такі вчені: Л. Грицяк [9], Л. Калініна [9; 10], В. Маслов [15], О. Онаць [10] та інші. Вивченню інноваційних процесів в освіті та висвітленню механізмів управління ними присвятили наукові розвідки Т. Гладка [2], Л. Даниленко [17], Л. Карамушка [17], В. Кремент [7], О. Топузов [27] та інші. Принципи електронної освіти та механізми державного управління, питання електронного урядування, зокрема в галузі освіти, розглядалися в працях О. Баранова [12], В. Даниленко [26], М. Демкової [12], С. Дзюби [12], А. Серенко [25], А. Семенченко [25], С. Соловійова [26] та інших.

Проте попри велику кількість досліджень з означеної проблеми, питання концептуальних підходів до розробки механізмів управлінського впливу держави на розвиток електронної освіти в Україні та сама його концепція потребують посиленої уваги науковців.

Мета статті – розкриття сутності й характеристика основних концептів авторської концепції управлінського впливу держави на розвиток електронної освіти в Україні.

Виклад основного матеріалу. Третє тисячоліття позначене стрімким розвитком науки та техніки, комп'ютерних технологій, що зумовило перехід від індустріального суспільства до інформаційного. Таке суспільство, на чому наголошується в Законі України «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки» [8], повинно бути спрямоване на суспільний розвиток і підвищення якості життя кожного громадянина, який має право на вільний доступ до публічної інформації з метою реалізації свого потенціалу.

За словами Е. Тоффлера, інформація є найрізномісним і найфундаментальнішим інструментом влади, оскільки дозволяє його володарю уникнути реакції на виклики, перед якими він опинився, і може бути використаним як засіб примусу інших поводитися таким чином, щоб не порушити особистих інтересів володаря знання [28].

Основні ознаки інформаційного суспільства: 1) перетворення інформації на найважливіший економічний ресурс, що має глобальний характер і забезпечує підвищення ефективності, зростання конкурентоспроможності та інноваційний розвиток суб'єктів господарювання; 2) посилення впливу інформації на всі сфери людської життєдіяльності, перетворення її на предмет загальнодоступного споживання населення; 3) інтенсивне формування інформаційного сектору економіки, який займає домінуючі позиції в новому суспільстві; 4) перетворення інформаційної сфери на фундамент, основу всіх видів економічної діяльності [29, с. 124].

Стійке спрямування векторів економічного й соціального розвитку України на модернізаційні процеси в усіх сферах, у тому числі освітній, побудова нової моделі управління цією галуззю вимагають переосмислення суспільних цінностей та переоцінки сучасних пріоритетів державного регулювання в системі освіти.

Як відомо, в сучасному суспільстві інновації є основою нової економіки, що базується на знаннях й конкурентоспроможності країни (Б. Патон [18, с. 19]), основним джерелом економічного зростання та простором між проблемою та її вирішенням

(Ф. Гаррі [1]). До того ж, процес упровадження інновацій в освіту потребує системного, послідовного й цілеспрямованого впливу органів державної влади, відтак питання державного управління інноваційним розвитком освіти набуває особливої актуальності [2].

Третє тисячоліття – епоха інтенсивного розвитку новітніх інформаційно-комунікаційних технологій, які стали каталізатором кардинальних змін у світі, що й зумовили перехід до інформаційного суспільства, головні пріоритети в якому належать інформації та знанням. Поступово зростає роль інформаційно-комунікаційних технологій (далі – ІКТ) і в державному управлінні, оскільки вони суттєво трансформують управлінський процес.

Усе вищезазначене зумовлює актуальність формулювання авторської концепції управлінського впливу держави на розвиток електронної освіти в Україні, яка б могла стати теоретичним підґрунтям для відповідної системи.

У контексті нашої наукової розвідки концептуалізація виступає як спосіб організації розумової роботи, яка спрямована на зображення уявлень автора про сутність управлінського впливу держави на розвиток електронної освіти в Україні. Результатом концептуалізації мають стати концептуальні схеми-концепти предметної сфери, що складається з множини предметів, характер взаємозв'язків і властивості яких, а також тенденції у змінах відповідного сегмента дійсності розглядаються в авторській концепції.

Загальну схему концептуалізації авторської інтерпретації процесу управління розвитком електронної освіти в Україні представлено на рис. 1.

Схема концептуалізації має інтегрувати такі етапи: побудова теоретичного базису концепції як сукупності форм наукового знання й асоційованих з ними понять, що зумовлюють спосіб структурування, опису і трактування явищ досліджуваної предметної сфери, формулювання концепції у вигляді лаконічного опису авторського задуму, розгортання концепції через низку ключових концептуальних засад, формулювання принципів концепції, що виступають регуляторами втілення її положень.

Уточнимо дефініцію поняття «концепція»: слово «концепція» (від лат. *conceptio* – розуміння) найчастіше використовується у таких значеннях: єдиний, визначальний задум, провідна думка якогось-небудь художнього твору, наукової праці; система поглядів, те чи інше розуміння явищ, процесів [13, с. 161]; система поглядів на певні явища, спосіб тлумачення явищ, дій, розуміння теорії; форма і засіб наукового пізнання, що є способом розуміння, пояснення, тлумачення основної ідеї, теорії; науково обґрунтоване та логічно доведене вираження основного змісту теорії, але на відміну від теорії воно ще не може бути втіленим у систему точних наукових понять; в економіці – це система поглядів, що визначають основний напрям, стратегію і тактику реалізації бізнесово-підприємницьких проектів, програм [6]; «система доказів певного положення, система поглядів на те чи інше явище; світогляд, світорозуміння, погляд, переконання; ідейний задум твору» [16, с. 886].

У теорії управління концепція тлумачиться як комплекс ключових положень або установок мислення, що дозволяють зберігати спрямованість дослідження, це –

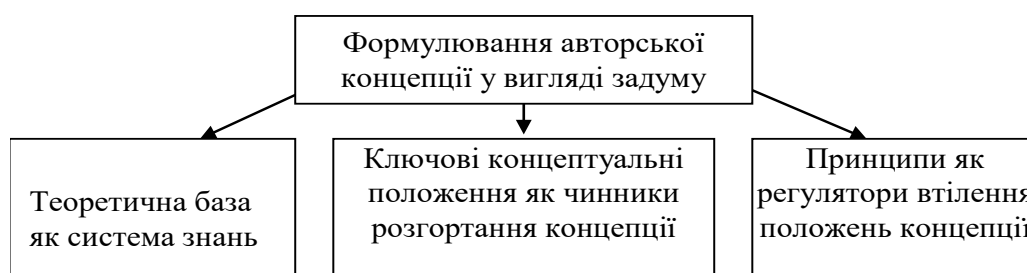

Рис. 1. Загальна схема концептуалізації авторської інтерпретації процесу управління розвитком електронної освіти в Україні

своєрідний компас в русі думки. Концепція показує своєрідну здатність людини з'єднати в дослідженні наявні знання з прогностичними, існуюче розуміння того чи іншого явища з уявленнями та припущеннями про сутності першого, другого порядку тощо [4].

Виходячи з наведених вище тлумачень, ми розуміємо нашу концепцію як визначальний задум про те, де, коли, яким чином та в яких умовах буде здійснюватися управлінський вплив держави на розвиток електронної освіти в Україні.

За нашим задумом, у загальних рисах, організація управлінського впливу держави на розвиток електронної освіти повинна ґрунтуватися на теоретичній базі (системі знань про державне управління загалом й освітою зокрема, про модернізацію як явище прогресу та цивілізаційного поступу вперед, про електронну освіту як інструмент розвитку інформаційного суспільства тощо).

Композиційно виклад концепції управлінського впливу держави на розвиток електронної освіти в Україні як системи наукових знань має включати такі розділи (за [30, с. 17–18]):

1) загальні положення (мета концепції, правова основа тощо);

2) понятійно-категоріальний апарат (усі робочі визначення, звернення до яких передбачається в рамках концепції, а також зв'язків між ними);

3) теоретико-методологічні основи (теоретико-методологічні підходи, теорії, методи, методики та технології);

4) ядро (сукупність закономірностей і принципів функціонування та розвитку досліджуваних процесів, які виявлені із залученням зафіксованих теоретико-методологічних підстав);

5) змістовно-смісловне наповнення (авторська позиція щодо застосування теоретичних знань про об'єкт, сфера практичного застосування технологія його використання).

Метою концепції управлінського впливу держави на розвиток електронної освіти в Україні є теоретико-методологічне обґрунтування управлінського впливу держави на розвиток електронної освіти в Україні.

Правовою основою концепції виступають нормативно-правові акти, що регламентують регулювання модернізації системи вищої освіти, впровадження та розвиток електронної освіти в Україні.

Понятійно-термінологічний апарат концепції включає поняття «державне управління», «управлінський вплив», «електронна освіта», «модернізація вищої освіти».

Авторське бачення управлінського впливу держави на розвиток електронної освіти в Україні впливає з теоретичного уявлення про досліджуваний феномен як складову державного управління, що забезпечує модернізаційні процеси у сфері вищої освіти.

Ядром концепції виступають закономірності та принципи, врахування яких забезпечить організацію державного контролю за ефективною діяльністю системи електронної освіти в Україні.

Концептуальними регуляторами управлінського процесу в розвитку електронної освіти в Україні в авторській концепції виступають: методологічний, теоретичний і технологічний концепти (рис. 2).

Методологічний концепт передбачає:

– відображення фундаментальних положень і концептуальних засад філософії управління галуззю освіти;

– відтворення принципів, на яких базується концепція електронної освіти;

– взаємодія наукових підходів до управлінських механізмів в електронній освіті;

Теоретичний концепт включає:

– узагальнення провідних теоретичних положень і наукових концепцій;

– визначення ключових понять і понятійних конструктів дослідження;

– обґрунтування змін управлінської парадигми в освітній сфері.

Технологічний концепт охоплює:

– нормативно-правове забезпечення технологічної інфраструктури електронної освіти;

– розвиток електронної освіти як інструменту модернізації українського суспільства;

– електронне врядування у сфері освіти як інноваційна концепція управління.

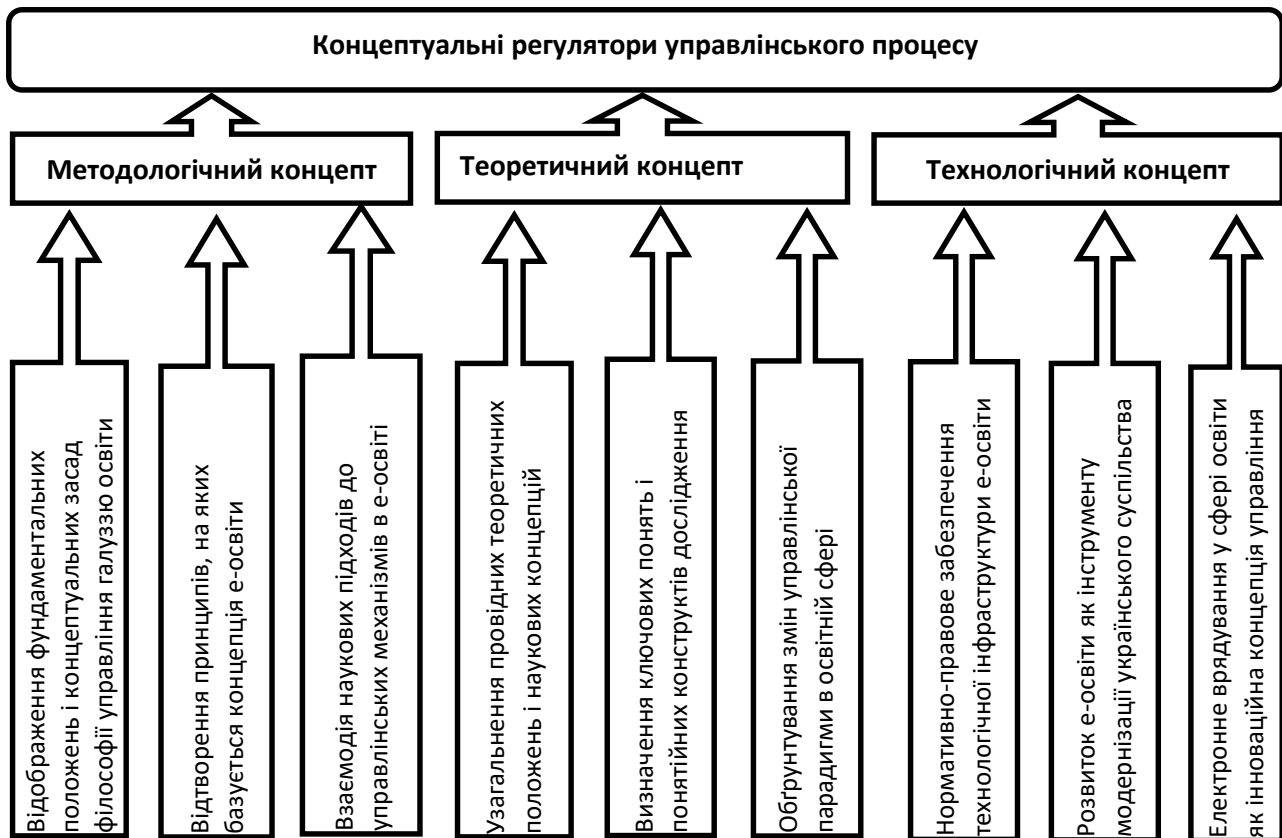

Рис. 2. Концепція управлінського впливу держави на розвиток електронної освіти в Україні
Розроблено автором

Методологічний концепт концепції управлінського впливу держави на розвиток електронної освіти в Україні ґрунтується на теоріях освітнього менеджменту [17, с. 73–94], концептуальних засадах стратегічного й інноваційного менеджменту, що знайшли відбиття у філософії освіти [14], на фундаментальних положеннях концепцій: «електронної демократії» щодо врядування розвитком освіти Е. Макінтоша [32], «віртуальної спільноти» Г. Рейгольда [33], «кіберпростору як нової громадської сфери» Ю. Хабермаса [31] тощо.

Методологічний концепт авторської концепції передбачає відтворення принципів, на яких базується концепція електронної освіти:

- принцип трансформації політичних інститутів і державного управління з урахуванням нових досягнень науки;
- принцип оновлення змісту освіти;
- принцип інформатизації освіти в умовах глобалізації;
- принцип розуміння електронної освіти не як заміни традиційної, а як інтегрованої в сучасну освіту, додаткової,

спрямованої на здобуття поглиблених знань і майбутнє професійного вдосконалення або перекваліфікацію;

- принцип вільного доступу громадян до інтернет-ресурсів у зручний час, без зайвих економічних та ресурсних затрат, можливості побудови індивідуальної траєкторії отримання знань з метою реалізації власного професійного та особистісного потенціалу;

– принцип гуманізації освітнього простору (отримання доступу до освіти особами з особливими потребами, застосування дистанційної форми як чинника поєднання безперервної освіти з професійною діяльністю);

- принцип посилення внутрішньодержавної та міжнародної комунікації освітньо-наукової сфери;

– принцип конкурентоспроможності навчальних закладів на міжнародному рівні.

Реалізація методологічного концепту відбувається через взаємодію наукових підходів до управлінських механізмів в електронній освіті:

– системний підхід, що передбачає взаємодію між елементами та складниками управлінського впливу;

– синергетичний підхід як методологічна орієнтація в пізнавальній і практичній діяльності, що базується на принципах системного синергізму, проблемності, суб'єктивності, полілогічності, рефлексивності, відкритості та соціального партнерства, нелінійності освітніх систем, обліку внутрішніх тенденцій розвитку систем і узгодження їх із поставленими цілями;

– компетентнісний підхід реалізується системою принципів: фундаменталізації, інтегративності, варіативності управління освітою, професійної спрямованості вищої освіти, перетворення наявних та вироблення нових особистісно-професійних орієнтирів на найвищі досягнення і найрезультативніші способи діяльності;

– інтегративний підхід, який передбачає комплексне застосування управлінських механізмів, їхнього синтезу в сучасних умовах інформатизації.

Теоретичний концепт авторської концепції, як зазначалося вище, включає узагальнення провідних теоретичних положень і наукових концепцій.

Виклики, чинники впливу і розвитку на сучасну освіту, роль та участь громадськості в управлінні, вплив громадських інституцій на управління й реформаційні процеси у сфері освіти, запровадження яких або деяких концептуальних положень має спричинити модернізаційні зміни процесів управління освітою на демократичних, сервісних та інших інноваційних засадах [15, с. 2].

Успішне розв'язання цих проблем можливе «за умови вільного демократичного устрою, де провідною ідеєю є «вільна людина – розвинене громадянське суспільство – сильна держава» [9, с. 60].

Теоретичний концепт передбачає визначення ключових понять і понятійних конструктів проблеми: «державне управління модернізацією вищої освіти», «управлінський вплив», «електронна освіта», «модернізація вищої освіти».

Державне управління модернізацією вищої освіти ми розуміємо як організований загальнодержавний процес цілеспрямованого вироблення, ухвалення

та реалізації механізмів організаційного й координаційного впливу на освітні зміни в системі професійної підготовки майбутніх фахівців у закладах вищої освіти, що спрямовані на реформування освіти шляхом використання повноважень виконавчої влади через виконання законів і здійснення контролю за цим процесом з метою забезпечення соціальної стабільності, економічного добробуту й культурного розвитку держави, її конкурентоспроможності та національної безпеки на міжнародній арені.

Важливість розробки спеціальних механізмів управлінського впливу на модернізацію вищої освіти пояснюється особливостями державного регулювання освітньої галузі (суспільно-державний характер освіти, автономія навчальних закладів, особливий метод правового регулювання, численні експерименти в освітній сфері тощо). Управлінський вплив держави повинен виражатися не лише пропозицією освітніх послуг з боку держави, але й у вигляді електронного врядування в галузі освіти. Електронна освіта, як уже зазначалося, – це освіта з використанням інтернету, це – форма отримання освіти, що здобувається з використанням виключно інформаційно-комунікаційних технологій.

Державні структури з кожним роком наближаються до застосування ІКТ в управлінні. Це – вимога часу, яку неможливо обійти [26].

Теоретичний концепт включає обґрунтування змін управлінської парадигми в освітній сфері. Це, насамперед, – розроблення чіткого алгоритму реалізації державної стратегії управлінського впливу на модернізацію вищої освіти, вдосконалення правового підґрунтя цього процесу та механізми державного регулювання в контексті реформування галузі освіти, осучаснення концептуальних, організаційних та структурних засад вищої освіти, забезпечення автономії закладів вищої освіти, вироблення стратегії розвитку закладів вищої освіти, впровадження міжнародних стандартів оцінки якості вищої освіти, впровадження системи електронної підтримки освітнього процесу в закладах вищої, формування та введення в експлу-

атацію е-платформи, взаємодія е-платформи з Єдиною державною електронною базою з питань освіти, іншими інформаційними системами у сфері освіти.

Технологічний концепт охоплює нормативно-правове забезпечення технологічної інфраструктури електронної освіти – прийняття законодавчих актів, зокрема, таких, як постанова Кабінету Міністрів України «Про створення Єдиної державної електронної бази з питань освіти» від 13 липня 2011 р. № 752 (зі змінами, внесеними згідно з Постановами КМ № 538 від 07 серпня 2013 р.; № 391 від 27 серпня 2014 р.; № 229 від 15 квітня 2015 р.; № 550 від 12 липня 2017 р.) [23]; наказ Міністерства освіти та науки України «Про затвердження Положення про електронні наукові фахові видання» від 30 вересня 2004 р. № 768/431/547 [19]; постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку адміністрування Інформаційно-аналітичної платформи електронної верифікації та моніторингу» [22]; наказ Міністерства освіти та науки України «Про затвердження Положення про Реєстр вищих навчальних закладів Єдиної державної електронної бази з питань освіти» [21]; наказ Міністерства освіти та науки України «Про затвердження Положення про Національну освітню електронну платформу» [20], розпорядження Кабінету Міністрів України від 13 грудня 2010 р. № 2250-р. «Про схвалення Концепції розвитку електронного урядування в Україні [11] тощо.

Технологічний концепт концепції управлінського впливу держави на розвиток електронної освіти в Україні передбачає розвиток е-освіти як інструменту модернізації українського суспільства.

Модернізація як комплексний процес системних змін у державі та сфері освіти як її складника та об'єкта управління, детермінує системний характер змін у ракурсі демократизації, децентралізації, дебіюрократизації управління, використання сучасних НІТ, програмного забезпечення, соціальних онлайн-інструментів, сервісів, наукових здобутків шкіл менеджменту [27, с. 34].

Ефективність упровадження електронної освіти пояснюється тим, що це – не

тільки дистанційне навчання, й управління освітнім процесом, необхідна умова розвитку сучасного українського суспільства.

Електронне надання інформації є важливою передумовою залучення громадян до вироблення суспільної політики, але кількість не означає якість. Активне сприяння та компетентне посередництво – ключові елементи ефективних електронних комунікацій. Бар'єрами для ширшого електронного залучення громадян до вироблення політики є культурні, організаційні, а не технологічні чинники [5, с. 11].

Технологічний концепт авторської концепції включає ідею електронного урядування у сфері освіти як інноваційної концепції державного управління.

У Стратегії реформування державного управління України на 2016-2020 роки поняття «електронне урядування» визначено як використання ІКТ для покращення ефективності системи державного управління, її прозорості та зручності, зокрема операційного компонента, що забезпечує діяльність державних органів [3].

Узагальнене визначення електронного урядування було запропоноване в Концепції розвитку електронного урядування в Україні (2010 р.): електронне урядування – форма організації державного управління, яка сприяє підвищенню ефективності, відкритості та прозорості діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування з використанням інформаційно-телекомунікаційних технологій для формування нового типу держави, орієнтованої на задоволення потреб громадян [24].

Електронне урядування – це форма організації державного управління на основі електронних засобів обробки, передачі та поширення інформації, яка сприяє підвищенню ефективності, відкритості та прозорості діяльності органів державної влади [12].

Як зазначають А. Семенченко та А. Серенок, одним з інструментів відкритості влади є електронне урядування, що забезпечує нові форми комунікації між громадянами, бізнесом та владою, безперешкодний доступ до публічної інформації та сприяє участі громадян у виробленні

й упровадженні державної політики, наданні якісніших послуг [25, с. 7].

З впровадженням ІКТ в усі сфери життя сучасної людини виникає нова форма взаємодії в умовах становлення інформаційного суспільства – електронна взаємодія. Електронна взаємодія в системі управління освітою забезпечує відкритість і доступність інформації, є дієвим чинником ефективного управлінського впливу держави на освітні процеси, сприяє спрощенню процедури соціальної взаємодії громадян з державними структурами в умовах інформаційного суспільства. Концепція електронного урядування є концепцією взаємодії та новою формою співпраці держави та громадян в інформаційному суспільстві.

Електронне урядування стало одним з інструментів розвитку інформаційного суспільства, впровадження якого сприяє створенню умов для відкритого і прозорого державного управління.

Висновки. Отже, концепція управлінського впливу держави на розвиток електронної освіти в Україні поєднує три концепти: методологічний, теоретичний і технологічний, що загалом передбачають: відбиття фундаментальних положень та концептуальних засад філософії управління галуззю освіти, відтворення принципів, на яких базується концепція е-освіти, взаємодію наукових підходів до управлінських механізмів в е-освіті, узагальнення провідних теоретичних положень і наукових концепцій, визначення ключових понять та понятійних конструктів дослідження, обґрунтування змін управлінської парадигми в освітній сфері, нормативно-правове забезпечення технологічної інфраструктури електронної освіти, розвиток е-освіти як інструменту модернізації українського суспільства, електронне урядування у сфері освіти як інноваційну концепцію державного управління.

Список використаної літератури:

1. Генеральний директор ВОИС підчеркиває роль інновацій в решении глобальных проблем на Конференции министров в рамках ВТО. URL: http://www.wipo.int/pressroom/ru/articles/2009/article_0052.html/
2. Гладка Т.І. Інноваційний розвиток освіти як об'єкт державного управління. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. URL: file:///E:/%D0%A3%D0%A1%D0%95%20!%3B.01.19/%D1%81%D1%82%D0%B0_%D0%B5%D0%BB_%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%86/Duur_2010_4_16.pdf.
3. Деякі питання реформування державного управління України : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 24 червня 2016 р. № 474-р. *Офіційний вісник України*. 2016. № 55. С. 36. Ст. 1919.
4. Дослідження систем управління. URL: <http://bibliograph.com.ua/sistema-upravleniya/88.htm>.
5. Електронна демократія : навч. посіб. / Н.В. Грицяк, С.Г. Соловійов ; за заг. ред. д-ра наук з держ. упр., проф. Н. В. Грицяка. Київ : НАДУ, 2015. 66 с.
6. Економічна енциклопедія. URL: <http://slovopedia.org.ua/38/53402/380929.html>.
7. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України ; головний ред. В. Г. Кремень. Київ : Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
8. Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки : Закон України від 9 січня 2007 р. №537-V. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/537-16>.
9. Калініна Л.М., Грицяк Л.Д. Державно-громадське управління розвитком освіти на державному, регіональному та інституціональному рівнях. *Стратегічні пріоритети*. 2009. № 3 (12). С. 60.
10. Калініна Л.М., Онаць О.М. Синкретизм державного та громадського компонентів у системі управління освітою в умовах розвитку демократії. *Механізми управління розвитком організаційної культури загальноосвітнього навчального закладу* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Київ, 4–5 квіт. 2013 р.). Київ : Арт Економі, 2013. С. 33–43.
11. Концепція розвитку електронного урядування в Україні : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 13 грудня 2010 р. № 2250-р. *Офіційний вісник України*. 2010. № 97. Ст. 3443.
12. Концепція розвитку електронного урядування в Україні / О.А. Баранов, М.С. Демкова, С.В. Дзюба та ін. ; за ред. А.І. Семенченко. Київ, 2009. URL: <http://dki.org.ua/files/Concept-E-Government.doc>.
13. Корінний М.М. Короткий енциклопедичний словник з культури. Київ : Україна, 2003. 384 с.

14. Кремень В.Г. Філософія управління: підручник для студ. вищих навч. закл. Харків : НТУ «ХПІ», 2008. 524 с.
15. Маслов В.І., Калініна Л.М. Організаційні механізми державно-громадського управління загальноосвітніми навчальними закладами в умовах модернізаційних змін : посібник. Київ : Педагогічна думка, 2014. 117 с.
16. Новий тлумачний словник української мови: у 3 т. / укл. : В. Яременко, О. Сліпушко. Київ : Аконіт, 2003. Т. 1. 1024 с.
17. Освітній менеджмент : навч. посібник / за ред. Л.І. Даниленко, Л.М. Карамушки. Київ : Шкільний світ, 2003. С. 73–94.
18. Патон Б.Є. Наука – інноваціям. *Наука та інновації*. 2008. Т.4. № 5. С. 19–20.
19. Про затвердження Положення про електронні наукові фахові видання : Наказ Міністерства освіти та науки України від 30 вересня 2004 р. № 768/431/547. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1329-04/sp:max100>.
20. Про затвердження Положення про Національну освітню електронну платформу : Наказ Міністерства освіти та науки України від 22 травня 2018 р. № 523. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0702-18>.
21. Про затвердження Положення про Реєстр вищих навчальних закладів Єдиної державної електронної бази з питань освіти : Наказ Міністерства освіти та науки України від 23 вересня 2016 р. № 1142. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1368-16>.
22. Про затвердження Порядку адміністрування Інформаційно-аналітичної платформи електронної верифікації та моніторингу : Постанова Кабінету Міністрів України від 18 лютого 2016 р. № 137. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/137-2016-%D0%BF>.
23. Про створення Єдиної державної електронної бази з питань освіти» від 13 липня 2011 р. № 752 (Із змінами, внесеними згідно з Постановами Кабінетом Міністрів України № 538 від 07 серпня 2013 р.; № 391 від 27 серпня 2014 р.; № 229 від 15 квітня 2015 р.; № 550 від 12 липня 2017 р.). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1329-04>.
24. Про схвалення Концепції розвитку електронного урядування в Україні : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 13 грудня 2010 р. № 2250-р. *Урядовий кур'єр*. 05 січня 2011. № 1.
25. Семенченко А.І., Серенок А. О. Електронне урядування : основи та стратегії реалізації. Частина 2. Київ : ФОП Москаленко О.М., 2017. 72 с.
26. Соловійов С.Г., Даниленко В.Г. Проблеми розвитку електронної демократії в умовах модернізації державного управління України. Київ : НАДУ, 2012. 68 с.
27. Топузов О.М., Калініна Л.М. Організаційні механізми управління закладами освіти : методології та теоретичні засади. *Український педагогічний журнал*. 2017. № 4. С. 34–44.
28. Тоффлер Э. Мои мысли о природе власти. Москва, 1992. 321 с.
29. Хомишин І.Ю. Принципи інформатизації освіти в умовах глобалізації суспільства. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія «Юридичні науки» : збірник наукових праць. 2016. № 850. С. 123–128.
30. Яковлев Е.В., Яковлева Н.О. Педагогическая концепция : методологические аспекты построения. Москва : ВЛАДОС, 2006. 239 с.
31. Habermas J. Faktizität und Geltung : Beiträge zur Diskurstheorie des Rechts und Staatstheorie. Frankfurt am Main : Suhrkamp, 1994. 704 s.
32. Macintosh A. Using information and communication technologies to enhance citizen engagement in the policy process. *In OECD report: Promise and problems of e-democracy, challenges of online citizen engagement*. Paris : OECD, 2003. URL: <http://www.oecd.org/gov/digital-government/2536857.pdf>.
33. Rheingold H.A. Slice of Life in My Virtual Community. URL: <http://www.informatik.uk/gnomic/rheingold.html>.

Ажажа М. А. Концепция управленческого воздействия государства на развитие электронного образования в Украине

В статье раскрыта сущность авторской концепции управленческого воздействия государства на развитие электронного образования в Украине. Освещено содержательное наполнение основных концептов (методологического, теоретического, технологического) концепции. Названы основные принципы, на которых базируется концепция управленческого влияния на развитие электронного образования. Определено нормативно-правовое обеспечение технологической инфраструктуры электронного образования. Определены особенности государственного влияния на развитие электронного образования в Украине. Охарактеризовано электронное управление в сфере образования как инновационную концепцию государственного управления образовательной отраслью. Доказана необходимость внедрения авторской концепции управленческого воздействия государства на развитие электронного образования в Украине.

Ключевые слова: государственное управление, электронное образование, электронное управление, информационно-коммуникационные технологии, концептуальные регуляторы, модернизация высшего образования, система высшего образования, управляющее воздействие, управленческий процесс.

Azhazha M. The concept of the state's managerial influence on the development of e-education in Ukraine

The article reveals the essence of the author's concept of the state's managerial influence on the development of electronic education in Ukraine. The substantive content of the main concepts (methodological, theoretical, technological) concept highlighted. The basic principles on which the concept of managerial influence on the development of electronic education has been named. Regulatory support of the technological infrastructure of e-education has been determined. Regulatory support of the technological infrastructure of e-education has been determined. The features of state influence on the development of e-education in Ukraine are determined. E-government in the field of education as an innovative concept of public administration of the educational industry has been characterized. The necessity of introducing the author's concept of the state's managerial influence on the development of electronic education in Ukraine has been proved. It is emphasize that electronic interaction in the system of education management ensures openness and accessibility of information, is an effective factor in the effective management influence of the state on educational processes. The concept of e-governance is the concept of interaction and a new form of cooperation between the state and citizens in the information society. The effectiveness of the introduction of e-learning is due to the fact that it is not only the distance learning and the management of the educational process, the necessary condition for the development of modern Ukrainian society.

Key words: public administration, e-education, e-government, information and communication technologies, conceptual regulators, modernization of higher education, higher education system, control influence, management process.